SFÂNTUL MARCU ASCETUL DESPRE MELCHISEDEC P.G. 65, 1117-1140[36]

1. Când Domnul compară lumea cu o ţarină (Matei 13, 38), iar propovăduirea adevărului cu semănatul, spune că întâi a fost semănat grâul apoi neghina (Matei 13, 24-43), ca să putem cunoaşte că înţelegerile apărute mai târziu decât tradiţia apostolică sunt al doilea semănat de prisos şi demonic. Cu toate că sfinţii Săi ucenici nu au trecut cu vederea nimic din adevăr şi Sfântul Pavel „nu era cu nimic mai prejos decât cei mai de frunte dintre Apostoli" (II Corinteni 12, 11), ci a săturat lumea cu cuvântul ca cu grâu, câţiva care gândesc altfel şi care cresc ca neghina încearcă să se întindă dincolo, pentru că, aşa cum socotesc ei, încearcă să înveţe mai plin de taină decât Apostolii.

Că Melchisedec ar fi după natură Dumnezeu, aşa cum spun aceştia (cei ce gândesc altfel), nu propovăduiesc aceia (Apostolii). În acest timp ei adaugă şi alte idei, că faptele mântuitoare ale Domnului făcute pentru noi ar fi micşorate. Adică atunci când îndumnezeiesc pe omul care datorită unei săriri (a unui rând, cuvânt, a unei persoane) a Scripturii

---

[36] Traducere de Conf. Dr. Vasile Cristescu și publicată împreună cu studiul „Hristologia Sfântului Marcu Ascetul în lupta Bisericii împotriva învățăturilor greșite", în revista „Teologie și viață", nr. 5-8 (2009), pp. 42-59.

este numit „fără tată, fără mamă" (Evrei 7, 3), Îl micşorează pe Cel ce are în cer un Tată şi Care pentru noi are o Mamă pe pământ, Hristos. Şi când pe acela datorită (expresiei, n.n.) „fără spiţă de neam" (Evrei 7, 3) îl socotesc mare, Îl vor socoti totuşi pe Hristos, Care vine dintr-o seminţie, mai mic.

Consecvenţa unei astfel de păreri pare să-i ademenească spre tăgăduire pe cei mai lipsiţi de minte dintre ei, aducând urzitorului unei astfel de păreri o condamnare și mai mare. Cred că aceasta li se întâmplă lor pentru că ei trec cu vederea capitole esenţiale din dumnezeiasca Scriptură şi caută în mod voit câteva fragmente pentru propriul lor scop. De aceea atribuie omului, ca unui Dumnezeu, chiar numele ce L-a arătat pe Hristos, Care a purtat acest nume, şi afirmă că omul, care după rânduiala preoţiei a fost „asemănat" (Evrei 7, 3) cu Domnul, ar fi după natură Fiul lui Dumnezeu. Astfel ei spun: dacă acesta nu ar fi Fiul lui Dumnezeu, (atunci) de ce a trebuit să fie numit „rege al păcii şi rege al dreptăţii" (Evrei 7, 2)?

Dacă vor, trebuie să afle aceasta. Apostolul nu spune că El ar fi din natură „rege al păcii", ci că aceasta „se tâlcuieşte" şi de aceea socotesc tâlcuirea numelui pentru natura minunată a Celui ce poartă numele.

2. Din nou spun aceiaşi: dacă n-ar fi Dumnezeu, cum ar fi el „fără tată, fără mamă?" (Evrei 7, 3). După cât se pare ei nu îl mai numesc aici pe Melchisedec Fiu, ci chiar Tată. Şi ei spun: noi nu-L numim Tată, ci Dumnezeu Cuvântul, înainte să se fi făcut sau să se fi născut din Maria.

Dar cum poate Dumnezeu Cuvântul să fie fără Tată, lipsiţilor de minte? Aflaţi chiar că fericitul Pavel spune că toate acestea s-au spus despre Cel făcut trup, căci se spune: „Căci Acela, despre care se spun acestea, îşi ia obârşia dintr-o altă seminţie, ştiut fiind că Domnul nostru a răsărit din Iuda" (Evrei 7, 13 ş.u.).

Dar, întreabă ei, cum se face că Hristos, care răsare din Iuda este „fără tată, fără mamă?" (Evrei 7, 3), „după rânduiala lui Melchisedec" (Evrei 7, 11)? Ei nu ştiu ce spun, căci Pavel nu a pus cuvântul rânduială în legătură cu (expresia n.n.) „fără tată", ci numai cu preoţia. De aceea el nu spune: „Tu eşti fără tată, fără mamă, după rânduiala lui Melchisedec", ci „Tu eşti preot în veac după rânduiala lui Melchisedec" (Evrei 7, 15 ş.u., Psalmul 109, 4).

Ce înseamnă însă „după rânduială"? Înseamnă „după asemănare", „nu însă după Lege" (Evrei 7, 15 ş.u.), căci după Lege serviciul preoţiei a fost încredinţat seminţiei lui Levi (Evrei 7, 5). Melchisedec însă îl arată pe Hristos nu după Lege, ci după rânduiala profeţiei. De aceea se spune: „Tu eşti preot în veac" (Evrei 7, 17), nu după rânduiala lui Levi şi „nu după rânduiala lui Aaron" (Evrei 7, 11), care erau din aceeaşi seminţie, „ci după rânduiala lui Melchisedec" (Evrei 7, 11. 17), care a făcut serviciul preoţiei fără Lege.

3. Dar din nou (spun) aceia către noi: dacă Melchisedec este un om, cum „rămâne el preot în veac" (Evrei 7, 3)? Şi aceasta ei întreabă pe baza unui mic paragraf, în timp ce uită cea mai mare parte a capitolului, căci se spune: „asemănat fiind Fiului lui Dumnezeu, el rămâne preot pururea" (Evrei 7, 3). Asemănarea şi adevărata fiinţă nu este acelaşi lucru: una este tip, cealaltă adevăr.

După cum profetul Iona este asemănat cu Hristos datorită îngropării de trei zile (în peşte) (Matei 12, 39 ş.u.) şi rămâne profet, şi, după cum Moise este asemănat cu El datorită conducerii poporului (Faptele Apostolilor 7, 17-44) şi rămâne pentru totdeauna conducător, tot aşa este asemănat cu El şi Melchisedec datorită preoţiei păgânilor şi

rămâne preot în veac, de aceea se spune: „Tu eşti preot în veac după rânduiala lui Melchisedec" (Evrei 7, 17). Dar spun ei: trebuie recunoscut că Melchisedec era un om, care a fost „asemănat" (Evrei 7, 3) cu Hristos.

Arată-ne de ce este „fără tată, fără mamă, neavând nici început al zilelor, nici sfârşit al vieţii, ci, asemănat fiind Fiului lui Dumnezeu" (Evrei 7, 3). Arată-ne aici asemănarea, ca să recunoaştem că Melchisedec este un om şi nu Hristos. Dacă întrebaţi aşa din urmă, nu luptaţi împotriva noastră, ci împotriva Sfintei Scripturi. Ar trebui să vă fie de ajuns să credeţi Apostolului, care spune că „el (Melchisedesc) este asemănat cu Fiul lui Dumnezeu" (Evrei 7, 3).

Dacă ei însă spun: arată-ne asemănarea din denumire ca să credem, lasă impresia că nu cred ceea ce a spus Pavel. Ca şi cum noi am fi datorită unui astfel de argument în încurcătură! Aceia cad de la credinţă sau încă vor cade, după cum chiar au şi căzut. Pentru că în adevărata Scriptură pot fi găsite multe denumiri, a căror dovadă este grea din cauza numărului mare, de aceea Biserica devine apostată de la credinţa transmisă şi ispitită prin părerile acelora? Departe să fie aceasta! De aceea noi nu vom tăcea fără critică, ci vom dovedi după puteri asemănarea la ceea ce s-a spus mai sus.

4. „Fără tată şi fără mamă" îl numeşte pe Melchisedec pe baza următorului cuvânt: „fără spiţă de neam" (Evrei 7, 3). Pentru că în spiţa de neam nu este menţionat (faptul n.n.), de la care tată sau de la care mamă (provine el) sau când s-a născut sau când a murit, de aceea se spune: „neavând nici început al zilelor, nici sfârşit al vieţii" (Evrei 7, 3). El nu a putut fi prezentat într-o spiţă de neam, pentru că provenea din popoarele păgâne rămase, de aceea Scriptura

îl numeşte mai exact după locul în care locuia. El este comparat cu Fiul lui Dumnezeu prin aceea că Domnul Iisus Hristos nu a avut pe pământ niciun tată şi în cer nicio mamă.

Pentru că am spus că din motive de mântuire nu este menţionat în Scriptura dumnezeiască când s-a născut şi când a murit, şi de aceea se spune „neavând nici început al zilelor, nici sfârşit al vieţii" (Evrei 7, 3), ei caută şi în acest cuvânt comparaţia şi spun: dacă spui aceasta despre Melchisedec, spune şi despre Hristos, pentru ce El „nu a avut nici început al zilelor, nici sfârşit al vieţii" (Evrei 7, 3), ca noi să aflăm în aceasta comparaţia, căci ştim că Cel ce S-a născut din Maria, a avut de asemenea un început, a murit şi a înviat după Scripturi (I Corinteni 15, 3 ş.u.). La aceasta noi întrebăm: credeţi în Evanghelie: „Şi Cuvântul trup S-a făcut" (Ioan 1, 14), pentru că El nu S-a transformat într-un om, ci pentru că Şi-a adăugat Sieși un om?

Ei spun: Da, credem în ea! Dacă credeţi în ea, aflaţi că Hristos nu este nici un simplu om, şi nici nu poate fi gândit (ca atare), pentru că El nu a existat niciodată numai parţial şi s-a unit mai târziu. Este clar că Dumnezeu Cuvântul a fost lucrător mai înainte într-un mod demn de dumnezeire potrivit cuvântului Scripturii: „Duhul Sfânt se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceasta şi Sfântul Care se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema" (Luca 1, 35). De aceea, credem noi, că Hristos „nu a avut nici început al zilelor, nici sfârşit al vieţii" (Evrei 7, 3). Şi anume dacă Cuvântul fără de început S-a făcut începutul Întrupării, este clar că prin unire Hristos este fără de început din pântecele Maicii. În acelaşi fel se întâmplă acum cu Melchisedec, care este comparat în aceasta cu El (Hristos), încât atât naşterea cât şi moartea sa din

motive mântuitoare au fost trecute sub tăcere, pentru ca mai înainte tainele lui Hristos să fie descoperite.

5. Şi din nou ei spun: Domnul a luat trupul nostru sau nu? (Ca răspuns la aceasta): Da, al nostru, dar nu l-a luat despărţit, căci el (trupul) nu a existat mai înainte şi a fost apoi unit, ci El a luat unirea nedespărţită din pântecele Fecioarei, aşa cum am spus deja mai sus.

Imediat ei răspund: de aceea socotiţi voi anii lui? Anii nu sunt socotiţi separat pentru o parte după natură, ci de la Naşterea Celui ce S-a făcut om. Scriptura nu a spus anume că Dumnezeu Cuvântul S-a născut ca om simplu, după cum spuneţi voi, ci Hristos (S-a născut), Care este în acelaşi timp Dumnezeu şi om, Fiul lui Dumnezeu neîmpărţit şi nedespărţit. El a avut un început al naşterii necesare mântuirii, dar nu are un început de natură datorită unirii din pântecele Fecioarei.

Cui, adică, spune-mi, vrei să-i adaugi un început: simplului trup? Dar trupul Domnului nu a fost niciodată simplu, potrivit glasului îngerului, care spune lui Iosif: „Nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt" (Matei 1, 20). Sau vrei să-I adaugi lui Hristos născut un început? Iată, Cuvântul Însuşi S-a făcut trup, după cum este arătat în Evanghelii (Ioan 1, 14). După cum s-a arătat, nu poţi să-I adaugi lui Hristos nici o diviziune şi nici un început.

Să admitem, spun ei, că Hristos nu a avut nici un început datorită unirii. Unirea însă, nu are un început? Ea are, după cum nici nu are, căci Cel fără de-nceput a fost început unirii şi de aceea am spus: ea are, după cum nici nu are. Este însă mai evlavios să spui că nu are, căci tot ceea ce este unit real chiar când este cunoscut că este din două este

atât cunoscut cât şi numit după Cel mai puternic, cu a Cărui natură s-a unit acesta. Astfel, un râu ce s-a născut din ploi şi s-a amestecat cu marea nu mai este numit râu, ci mare, de acolo a luat el început şi acolo a încetat. Aşadar, dacă puterea trupească a acţionat înălţându-se totodată peste sine în Cuvânt şi astfel a avut loc unirea, trebuie recunoscut că şi ea a avut un început după natura trupului.

Dacă însă, după Evanghelie, Dumnezeu Cuvântul a fost lucrător într-un mod demn de dumnezeire (Luca 1, 35), atunci este evident că sfântul trup a fost înnobilat pentru acea natură, căci, „în El a binevoit întregii plinătăţi a dumnezeirii să locuiască trupeşte" (Coloseni 1, 19; 2, 9). Când însă se spune „toată plinătatea" atunci este evident că nimic din ceea ce sfântul trup al lui Hristos are, nu a fost trecut cu vederea de către dumnezeire. Poţi să numeşti lipsa de început, dumnezeirea, nemurirea, puterea atotputernică, forţa, tăria, sau Înţelepciunea nepieritoare, El le are pe toate, căci „în El a binevoit întregii plinătăţi a dumnezeirii să locuiască trupeşte" (Coloseni 1, 19; 2, 9). De aceea Pavel spune: „Noi nu mai ştim de acum pe nimeni după trup; chiar dacă am cunoscut pe Hristos după trup, acum nu-L mai cunoaştem" (II Corinteni 5, 16). „L-am cunoscut" adică, „în El a binevoit întregii plinătăţi a dumnezeirii să locuiască trupeşte" (Coloseni 1, 19; 2, 9) şi că noi „suntem deplini în El" (Coloseni 2, 10). El nu a spus: „în ei", ci „în El", căci El este plinătatea a tot ceea ce se împlineşte în tot. Astfel Hristos devine cunoscut „fără început al zilelor, fără sfârşit al vieţii" (Evrei 7, 3).

6. Din nou ei spun: dacă Melchisedec este un om, cum „rămâne preot pururea" (Evrei 7, 3)?

Aceasta poate fi cunoscută în două feluri, nu numai pentru acela (Melchisedec), ci şi pentru toţi sfinţii. Întâi este

menţionat în Scriptură „pururea" şi (apoi) rămân la Dumnezeu „neîncetat": profetul Isaia rămâne profet „pururea" atât în Scriptură cât şi la Dumnezeu. Tot aşa rămân „pururea" şi Apostolii. Dacă însă nu, cu ce nădejde „au murit zilnic pentru Hristos" (I Corinteni 15, 31)? Şi toţi, cei ce au slujit lui Hristos, rămân „pururea". Tot aşa rămâne şi Sfântul Melchisedec, care a slujit lui Dumnezeu, „pururea" după cuvântul Domnului: „În El trăiesc toţi" (Luca 20, 38).

În învăţătura lui Dumnezeu ei îl iau însă pe Melchisedec după următorul cuvânt: „Vedeţi, dar, cât de mare este acesta, căruia chiar patriarhul Avraam i-a dat zeciuială din prada de război!" (Evrei 7, 4). De aceea, cred ei, i se cuvine (aceeaşi) (zeciuială n.n.) ca lui Dumnezeu. Şi cum (contribuie) aceasta la demnitatea dumnezeirii? Vrei să vezi (încă) o nouă smerire a lui Avraam? Când a dobândit peştera ca loc de înmormântare pentru Sara, a îngenunchiat în faţa vânzătorilor (Facerea 23, 7-12).

Pentru aceasta vrem să-i îndumnezeim pe aceia, pentru că patriarhul a îngenunchiat în faţa lor? Departe de noi aceasta! Vezi ce măsură de nebunie au ei că limitează pe Dumnezeu! Şi în ce micime! Vezi că el (Apostolul) nu a spus ce mare este „Cel ce a făcut cerul şi pământul şi marea" (Ieşire 20, 11; Psalm 146, 6; Faptele Apostolilor 4, 24; 14, 15; Apocalipsa 14, 7), Care înţelege raţiunea oamenilor până la mişcările lor libere, Care în timpul nou nu lasă să se dea tuturor lucrurilor necesarul, ci a hotărât, ceea ce apare potrivit în timpul său.

Şi el (Apostolul n.n.) nu a spus: el care rânduieşte ponderat ploile şi căderile de zăpadă, perioadele de iarnă înghеţată şi razele arşiţei de vară, ca să nu nimicească lumea. Şi nu a spus: el, Care în milostivire păzeşte de dreptatea

(ce pedepseşte) şi care se poate milostivi de păcătos fără prefăcătorie şi care pretutindeni există neîmpărţit şi rămâne neamestecat în Tatăl, Creatorul binelui şi un judecător bun, Care pe toate le cunoaşte, Care „l-a legat" „pe cel tare" în slăbiciune şi în nebunie „a răpit mijloacele şarpelui înţelept" (Matei 12, 29; Marcu 3, 27; Matei 10, 16), Care ne-a dus de la moarte la viaţă şi ne-a descoperit ascunsul. Acestea nu a spus Apostolul despre Melchisedec, ci vrea să spună: „Vedeţi, cât de mare e acesta, căruia chiar patriarhul Avraam i-a dat zeciuială" (Evrei 7, 4).

Dacă ar fi fost Dumnezeu, atunci ar fi descris Pavel cu mărire puterea neînţeleasă – şi aceasta cu nimic uimitor, ci cu zeciuiala lui Avraam, pe care şi preoţii au primit-o după Lege?

Aşadar, dacă citeşti şi găseşti ceea ce este scris despre Melchisedec, aminteşte-ţi de Apostol: „Acela, despre care se spun acestea, îşi ia obârşia dintr-o altă seminţie" (Evrei 7, 13) şi (astfel) nu vei greşi niciodată; „Ştiut fiind că Domnul nostru a răsărit din Iuda" (Evrei 7, 14).

Urmează credinţei lui Pavel şi nu atribui ceea ce s-a descoperit profetic purtătorului numelui şi nu lăsa să se dea tipurilor ceea s-a întâmplat tipic. Cărei „seminţii aparţine" (aşadar) Melchisedec, dacă crezi, că i s-a spus lui? În orice caz vei greşi astfel, dacă consideri tipic pentru Dumnezeu mielul sacrificat şi spui: dacă acesta n-ar fi fost Dumnezeu, cum ar fi alungat sângele lui pe îngerul stricăciunii (Ieşire 12, 1 ş.u.)? Repede vei îndumnezei şi pe şarpele neclintit, dacă presupui şi exprimi următorul fapt: dacă el n-ar fi fost Dumnezeu, cum ar fi putut vindeca pe cei muşcaţi de şerpi (Numerii 21, 8 ş.u.)?

Noi însă vom spune (cuvântul) Apostolului: „Acela despre care se spune aceasta aparţine unei alte seminţii" (Evrei 7, 13), căci oricare din ei a făcut minunea nu din putere proprie, ci prin Hristos, care este arătat în ei. Aşa era şi Melchisedec, chiar când s-a numit „rege al dreptăţii şi rege al păcii" (Evrei 7, 2), nu din natură, ci după Scriptură „în tălmăcire" (Evrei 7, 2); „căci Acela despre care se spune aceasta aparţine unei alte seminţii" (Evrei 7, 13).

7. Şi eu aş afla cu plăcere de la aceşti înşelători de ce profeţii şi Apostolii nu au propovăduit că el este Dumnezeu. Dacă ei ar fi fost conduşi de invidie sau teamă nu l-ar fi descoperit totuşi tuturor pe (Cel Născut) din Maria nu fără invidie şi „fără teamă" (Filipeni 1, 14). Dacă însă ei nu ar fi ştiut aceasta, aceia ar fi mai mici decât voi, voi însă mai desăvârşiţi decât aceia, pentru că vouă vi s-a descoperit, ceea ce acelora era ascuns.

Dar ce spun înfricoşătorii: nu te minuna că Apostolii n-au cunoscut această taină, care chiar lui Pavel i-a apărut greu de tâlcuit, când a spus: „În privinţa aceasta avem mult de vorbit şi lucruri grele de tâlcuit" (Evrei 5, 11). O, ce fălire! Ei par să fie mai înţelepţi decât Apostolii; în plus „nu înţeleg nici cele ce spun, nici cele pentru care dau adeverire" (I Timotei 1, 7), căci dacă ei cred cu totul că despre Melchisedec „este mult de spus şi greu de tâlcuit" (Evrei 5, 11), ar trebui să spună, în ce poziţie este „greu de tâlcuit", în a noastră sau în a lor.

Noi spunem că Melchisedec este arătat de Domnul nostru Iisus Hristos, şi, „pentru noi este mult de spus şi greu de tâlcuit" (Evrei 5, 11), după cum şi Apostolul spune. Aceia însă spun că el este Dumnezeu din natură. Dacă însă el ar fi Dumnezeu din natură, cum (este aceasta) „greu de

tălmăcit"?. Credem în Dumnezeu în general fără tălmăcire, tipurile însă sunt tălmăcite. De aceea vrem să vedem cui dă Sfântul Pavel un semn când spune: „Despre El este mult de spus şi greu de tâlcuit" (Evrei 5, 11).

Dacă după ei, el vorbeşte despre Melchisedec ca Dumnezeu, ar trebui să tălmăcească dumnezeul lor, pentru că cred că el este din natură Dumnezeu. Dacă însă nu, vom tălmăci ca tipic în Domnul după putere ceea ce s-a spus despre Melchisedec corespunzător expunerii Sfântului Pavel şi ei ar trebui să înceteze să hulească.

Mai întâi Jerusalim a fost numit Iebus (Judecători 19, 10 ş.u.; I Cronici 11, 4 ş.u.). De aceea aflăm că Melchisedec provenea din „cele şapte popoare păgâne nimicite" (Daniel 7, 1; Faptele Apostolilor 13, 19). Aşadar el era un iebusit. Însă după ce popoarele păgâne au fost alungate şi poporul s-a aşezat, Dumnezeu a împărţit (oraşul) preoţilor, pentru ca acolo să fie aduse jertfele din întregul ţinut al iudeilor.

După ce s-au sfârşit ostilităţile războinice, El a schimbat numele oraşului în Salem, adică pace. Ierusalim este tradus însă cu „vederea păcii". De aceea Melchisedec este „tâlcuit rege al păcii" (Evrei 7, 2) de către Pavel şi Scriptură, căci el a stăpânit mai înainte ca împărat în el (în oraş). După cum se spune: rege de Selge. Selge însă este tâlcuit „castitate". Atunci „regele Selgelui", care este numit după numele oraşului, nu se tâlcuieşte „regele castităţii"? Fără îndoială el nu este după natură „rege al castităţii", ci după tâlcuirea numelui. Hristos însă este după natură „Rege al castităţii".

Recunoaşteţi în sfârşit acum că şi Melchisedec după tâlcuirea numelui este numit „rege al dreptăţii" (Evrei 7, 2)? Dacă însă acesta este „Ierusalimul ceresc" (Evrei 12, 22), în care el a stăpânit ca rege, stăpânirea sa trebuie să fie după natură

„stăpânire a păcii", dacă însă aceasta era tip al „Ierusalimului ceresc" (Galateni 4, 26), este evident că el este numit tipologic „rege al păcii" datorită identităţii de neam a statului.

„Regele dreptăţii" (Evrei 7, 2) este o tălmăcire a propriului nume „Melchisedec" din limba cananeană, după cum am aflat de la cunoscători. Ce s-ar fi întâmplat dacă cineva s-ar fi numit Ambrosios, adică „nemuritor"? Pentru că mulţi oameni sunt numiţi Ambrosios, sunt datorită numelui nemuritori după natură? În nici un caz! Câţi dintre cei ce sunt sclavi sunt numiţi Eugenios („onorabili")! Câţi dintre cei ce sunt muritori sunt numiţi Athanasios („nemuritor")! Câţi dintre cei ce trăiesc puţin sunt numiţi Polichronios („longevivi")! Câţi dintre cei ce nu stăpânesc peste cineva sunt numiţi democraţi! Numele nu sunt găsite potrivit pentru evenimentele reale!

8. Pentru că am tălmăcit acum numirile după putere, fie (după cum vrem) (să tălmăcim) atât cât este posibil şi evenimentele.

După cum Avraam înarmat „cu cei 318 casnici ai săi" a lovit cu blestem pentru Melchisedec pe cei „de alt neam" (Facerea 14, 14 ş.u.; Evrei 7, 1), tot aşa pentru Hristos adevăraţii Lui casnici, cei 318 patriarhi, înarmaţi în chipul apostolic au lovit ereziile cu blestem în oraşul Niceea. Iată, (aceasta este) o tâlcuire potrivită!

Atunci „Melchisedec a luat pâine şi vin" (Facerea 14, 18) spre desfătarea celor ce „se întorceau" (Facerea 14, 17) de la luptă. Tot aşa dă Hristos „marele Arhiereu" (Evrei 4, 14) celor ce se întorc la El din lupta sufletească, pâine, pâine şi vin sfinţit, şi spune: „Luaţi, mâncaţi din el toţi!" (Matei 26, 26). Şi din nou „Avraam dă zeciuială preotului lui Dumnezeu din prada de război" (Evrei 7, 4; Facerea 14, 18. 20).

Tot aşa cei ce se iau la întrecere pentru credinţa în Acela (Hristos), aduc lui Hristos primele prăzi de război, căci cele cinci simţuri, aduse Lui îndoit, spun spiritual şi natural, sunt prăzi ale părţilor naturii noastre care odinioară a fost încătuşată de „cei de alt neam" după istoria mai sus arătată (Facerea 14, 14 ş.u.; Evrei 7, 1).

Ai cunoscut acum prin ceea ce s-a spus, în ce fel „este mult de spus şi greu de tâlcuit" (Evrei 5, 11), după cum şi Apostolul Pavel a spus mai înainte? Numeşte aşadar tipurile, nu adevărul. Şi dacă ai auzit că este „fără tată, fără mamă, fără spiţă de neam" (Evrei 7, 3), nu gândi că pentru aceasta el ar fi după natură Fiul lui Dumnezeu. Sau nu ai citit ceea ce spune dumnezeiasca Scriptură despre tipuri în istoria care îl priveşte pe el (Melchisedec), despre Lot, nepotul lui Avraam (Facerea 14, 12-14-16), despre regi (Facerea 14, 1 ş.u.) în care ea explică clar numele oamenilor şi totodată a locurilor, atât lui Melchisedec cât şi al oraşul Salem? Nimic din acestea nu pretinde că este explicaţie de la sine despre Întruparea Domnului. Dacă numele sunt natură, nu mai există nici o tâlcuire, dacă însă acestea sunt o tâlcuire, nu mai este natură. În ce chip „este aşadar mult de spus şi greu de tâlcuit" (Evrei 5, 11)? Află însă ceea ce s-a scris: „Toate acestea li s-au întâmplat acelora ca preînchipuiri ale viitorului, şi au fost scrise spre povăţuirea noastră, la care au ajuns sfârşiturile veacurilor" (I Corinteni 10, 11).

9. Este necesar ca aceasta să fie aflat de ei: cum a prevăzut Dumnezeu Logosul slujba preoţească fără să aibă atunci un chip trupesc? Şi pentru cine a prevăzut El slujba preoţească? Dacă spui: pentru lume! Unde este atunci jertfa? Ai auzit totuşi: „Fără vărsare de sânge nu se dă iertare" (Evrei 9, 22). Care sunt de altfel trimişii şi martorii preoţiei?

Dacă însă ei spun: de fapt El însuşi este aceasta, a fost însă un tip al lucrurilor viitoare, se va afla acum Cel ce este fără chip uman ca tip al celui care se va face trup? S-a făcut el, dimpotrivă, tipul lui însuşi? Acolo unde El însuşi este prezent, nu este numit tip, ci adevăr. Dacă însă El este adevăr, ce spunem noi privitor la Întrupare? Cum spune Scriptura că „această taină nu s-a făcut cunoscută altor neamuri care s-a descoperit acum sfinţilor Apostoli şi profeţi" (Efeseni 3, 4 ş.u.)? Pe atunci nu au propovăduit despre aceasta nici profeţii, nici Apostolii.

Dar ce spun ei din nou: dacă el nu era Dumnezeu, cum a putut să fie preot înainte ca să existe o lege? Noi însă le răspundem: preoţia este astfel numită pentru că un om din carne oferă jertfă lui Dumnezeu, fără chip uman. Aşa cum atunci Abel s-a jertfit lui Dumnezeu, înainte de a fi Legea (Facerea 4, 4 şi Evrei 11, 4), şi de aceea s-a arătat ca preot, aşa cum toţi aceştia au jertfit înainte de a fi Legea, tot aşa era şi Melchisedec preot înainte de a fi Legea.

Însă ei spun: pe aceştia dumnezeiasca Scriptură nu i-a numit preoţi. Dumnezeiasca Scriptură nu ascunde nici un cuvânt, după cum pretindeţi voi stăruitor. Dacă, însă, voi cereţi deosebirea evenimentului (aflaţi): Melchisedec nu a jertfit, ci numai a fost numit (preot). Cu mai mare siguranţă sunt, aşadar, cei ce au jertfit (mai degrabă preoţi) decât aceia care au fost (astfel) numiţi, pentru că jertfa este mai mult preoţie decât purtarea numelui. Noi am înfăţişat o astfel de deosebire la insistenţa acelora. Păstrăm însă, în Domnul, atât pe Acela cât şi pe aceia în acelaşi fel ca preoţi ai lui Dumnezeu.

10. Mă mir cum aceştia nu au auzit că fericitul Petru a declarat clar despre ei şi a spus: „Vor fi învăţători mincinoşi

care vor strecura eresuri pierzătoare" (II Petru 2, 1). „Vor strecura" a spus el potrivit; căci aceia sunt într-adevăr atenţi la ocazii avantajoase, şi, cum află pe cei prezenţi întâmplător, au la îndemână răspunsurile, căci uneori spun clar că el este Dumnezeu, alteori mărturisesc în mod viclean că şi noi şi dumnezeiasca Scriptură îl numesc „preot al lui Dumnezeu" (Facerea 14, 18; Evrei 7, 1). Dacă ar voi să creadă cu totul dumnezeieştii Scripturi, ar trebui să spună totul potrivit Scripturii. Mai întâi Scriptura nu îl numeşte pe el Dumnezeu, ar trebui ca aceia să nu spună aceasta, ci ar trebui să mărturisească chiar aceasta: „asemănat fiind Fiului lui Dumnezeu" (Evrei 7, 3), nu Fiu după natură şi „se tâlcuieşte rege al dreptăţii" (Evrei 7, 2) nu după natură, şi „Acela, despre care se spun acestea, îşi ia obârşia dintr-o altă seminţie" (Evrei 7, 13). Şi ei nu ar trebui să aleagă un pasaj ambiguu şi să convingă cu prefăcătorie şi pe cei mai mici şi să-i prindă în capcană.

Noi care am primit după rânduiala Domnului o astfel de poruncă suntem nevoiţi să convingem pe cei ajunşi din neştiinţă în greşeală. Dacă însă aceia văd că cei invocaţi de ei vor să facă pocăinţă îi ţin strâns cu argumente uşor de înţeles, pentru că spun mereu următoarele: chiar dacă Melchisedec nu este după natură Dumnezeu, nu am făcut totuşi nici un păcat, când am îndumnezeit un om, căci stă scris: „Eu am zis: «Dumnezeu sunteţi şi toţi fii ai Celui Preaînalt»" (Psalm 81, 6).

Pentru că nu văd că un astfel de dezacord arată clar credinţa în Hristos ca îndoielnică, ei afirmă totuşi că Domnul se aseamănă tuturor oamenilor şi nu mai este El, Cel care este, Mântuitorul, Dumnezeu şi Domn. Şi aceasta dă prilej ca să slujească mai mult creaturii decât Creatorului.

Pentru că se încolăcesc precum un şarpe împotrivă, şi, pe cei ce voiesc să se sustragă îi leagă de sine, este necesar ca şi noi care avem porunca: „Fiţi înţelepţi ca şerpii!" (Matei 10, 16), să imităm răutatea acelora şi să slăbim încolăcirile lor atât de întocmite cu gânduri care se schimbă des când spunem: chiar dacă Melchisedec ar putea fi dumnezeu, nu ne este îngăduit să păcătuim în aceasta ca să-l socotim ca un om şi aşa să-l numim, căci stă scris: „Nu este sub cer nici un alt nume în care trebuie să ne mântuim noi" (Faptele Apostolilor 4, 12), „plinirea Celui ce plineşte toate întru toţi" (Efeseni 1, 23).

Trebuie să audă pe Apostol care cere să nu primim al doilea rând de propovăduitori ai Evangheliei: „Căci dacă cel ce vine vă propovăduieşte un alt Iisus, pe Care nu L-am propovăduit noi, sau luaţi alt Duh, pe care nu L-aţi luat, sau altă Evanghelie, pe care nu aţi primit-o, – voi l-aţi îngăduit foarte bine!" (II Corinteni 11, 4).

Dacă acum acesta a pecetluit (predicarea) Evangheliei, ce vor suferi atunci cei ce introduc în plus erezii şi cei ce cred în ei? Dar ce ne spun ei: cum de nu învaţă toţi în Biserici aşa cum înveţi tu astăzi aici?

Ei trebuie să afle că toţi învăţătorii confirmă (învăţătura) Apostolilor ca statornică, însă nimeni nu aduce ca noutate ceva încă nepropovăduit. Dacă însă cineva care a greşit fără voie, este prins, sau se întoarce cu totul, dacă a fost mustrat, sau însă dacă a ales minciuna, va fi socotit cu cei ce sunt afară, ceea ce în acelaşi timp în mod consecvent este de suportat. În aceasta trebuie verificată nebunia lor, pentru că ea este mai rea decât orice erezie, căci cu toate că au fost excomunicaţi şi osândiţi de sfinţii Episcopi, ei împărtăşesc în ascuns şi se adună la slujbă, acolo unde nu sunt cunoscuţi,

adică ceea ce am spus mai înainte, că defăimează taina lui Hristos şi lucrarea mântuitoare, dar nu fac numai aceasta, ci dacă ajung ca prin evlavia lor prefăcută să fie primiţi de episcopi şi periodeuţi[37], îi defăimează imediat în ascuns pe cei cu adevărat evlavioşi şi dreptcredincioşi ca gânditori răi şi fac ca aceştia să fie urâţi şi urmăriţi. Dar cel ce cunoaşte gândurile oamenilor le întoarce viclenia, o descoperă şi îngăduie „să cadă în groapa pe care au făcut-o" (Psalm 7, 16)!

11. Pentru că părăsim totodată contribuţiile lor ascunse la rău, vrem să ajungem la ceea ce ne stă în faţa noastră, pentru că am dovedit credinţa lor falsă, căci profeţii nu au vestit mai înainte acest nume, Apostolii nu l-au învăţat, martirii nu l-au mărturisit, niciunul din patriarhi nu l-a descoperit pe el ca Dumnezeu, niciunul din Sfinţii Părinţi nu l-au enumerat. De aceea sunt din nou treaz, omule, şi aflu că diavolul a lucrat ca tu să gândeşti de prisos încât să te îmbolnăveşti mai întâi voit de mândria aceluia ca apoi împreună cu căderea lui să cazi şi tu. Cum adică voit?

Află însă cum: Melchisedec nu a făcut nici o minune, nu a stabilit nici o poruncă, nu a fixat nici o interdicţie, nu a murit pentru noi (I Corinteni 15, 3), nu a dăruit participarea la Duhul Sfânt. Apoi nu ştiu ce garanţie care aduce certitudine ai tu din credinţa în acela. Dacă însă spui că toate acestea el ni le-a acordat ca întrupat, te dovedeşti încă vinovat de falsa credinţă, căci acolo unde Domnul ni S-a descoperit prin cuvinte şi fapte, acolo a poruncit să şi credem, căci Scriptura ne relatează că El i-a apărut lui Avraam într-un glas, prin care i-a dat legi, i-a prevestit taine viitoare şi i-a făgăduit prin foarte multe cuvinte şi fapte bunăstare

[37] Horepiscopi.

în ţara caldeilor şi la Terebinte de Mamvri (Facerea 15 şi 17-18, 18, 1). În niciun loc însă Scriptura nu a descoperit pe Melchisedec sau prin Melchisedec în mod ascuns. De aceea credinţa ta este fără temei, raţiunea ta vagă, o astfel de cunoaştere a lui Dumnezeu neînsemnată. Pentru că dreapta credinţă este descoperită prin multe mărturii, toţi cei ce văd altfel şi îl numesc pe el cu ştiinţă sau neştiinţă Melchisedec, sau, după natură Fiul lui Dumnezeu, gândesc clar iudaic, căci Iisus Hristos care S-a născut din Maria este „Fiul Dumnezeului Celui viu" (Matei 16, 16) şi nu-I lipseşte nimic, ca noi să trebuiască să căutăm deplinătatea din nou în altă parte „căci a binevoit întregii plinătăţi a dumnezeirii să locuiască în El trupeşte. Şi noi toţi suntem deplini întru El" (Coloseni 1, 19 şi 2, 9 ş.u.), noi care credem cuvintele Sale ca cuvinte ale Fiului lui Dumnezeu, prin bunăvoinţa, puterea şi harul lui Dumnezeu, al Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt. Lui I se cuvine cinstea, puterea şi împărăţia, acum şi pururea şi în toţi vecii. Amin.